

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Балалардың зерттеу іс-әрекетін дамыту жолдары

ЖАРИЯЛАНДЫ
27.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/173906/

Шайыкова Молдир Кайыповна

Лауазымы: тәрбиеші

Шымкент қаласы.

№35 “Сәуле” бөбекжай- бақшасы

Кіріспе: Балабақшада балалардың зерттеу іс-әрекетін дамыту — білім беру үрдісінің маңызды компоненттерінің бірі. Балалар ерте жастан бастап қоршаған әлемді зерттеп, оның құпияларын ашуға қызығушылық танытады. Зерттеу іс-әрекеті баланың танымдық белсенділігін арттыруға, шығармашылық қабілеттерін дамытуға, табиғат пен қоршаған әлемді танып-білуге деген қызығушылығын оятуға ықпал етеді. Зерттеу арқылы балалар жаңа нәрселерді ашып, өз білімін тереңдетіп, әлемді түсіну қабілетін арттырады.

1. Зерттеу іс-әрекетінің мәні мен маңызы

Зерттеу іс-әрекеті — бұл балалардың тәжірибе жасау, тәжірибеден қорытынды шығару, сұрақтарға жауап іздеу және жаңа білім алу қабілетін дамытуға бағытталған іс-әрекет түрі. Зерттеу балалардың өзіндік белсенділігін арттырып, олардың сыни ойлауын және шығармашылық қабілеттерін шыңдайды. Зерттеу іс-әрекеті оқу бағдарламаларына интеграцияланып, әртүрлі пәндер арқылы балалардың ойлау дағдыларын дамытуды мақсат етеді.

Зерттеу іс-әрекетінің маңызды аспектілері:

- Танымдық қызығушылықты дамыту.** Балалар өздеріне сұрақ қою арқылы зерттеу процесін бастайды.
- Шығармашылық қабілеттерді арттыру.** Зерттеу барысында балалар проблемаларды шешу жолдарын ойластырады.
- Қорытынды жасай білу.** Балалар тәжірибе арқылы алған білімдерін талдап, қорытынды жасайды.

2. Зерттеу іс-әрекетінің түрлері мен әдістері

Балабақшада балалардың зерттеу іс-әрекетін ұйымдастыру барысында әртүрлі әдіс-тәсілдер мен түрлер қолданылуы мүмкін.

2.1. Эксперименттік зерттеу

Эксперименттер балаларға қоршаған әлемді танып-білуге, табиғи құбылыстарды бақылауға мүмкіндік береді. Мысалы, судың әртүрлі температурада қалай өзгеретінін немесе өсімдіктердің өсіміне әсер ететін факторларды зерттеуге болады. Эксперименттер балаларға заңдылықтар мен себеп-салдарлық байланыстарды түсінуге көмектеседі.

2.2. Табиғатқа шығу

Балалар табиғатқа шығып, түрлі өсімдіктер мен жануарларды зерттеу арқылы практикалық тәжірибе алады. Олар табиғаттың ерекшеліктерін бақылап, сұрақтар қою арқылы білім алады. Бұл әдіс балалардың экологиялық ойлауы мен жауапкершілік сезімін қалыптастыруға ықпал етеді.

2.3. Дидактикалық ойындар

Зерттеу іс-әрекеті ойын түрінде де жүзеге асырылуы мүмкін. Мысалы, «Ғалымдар клубы» ойынында балалар табиғаттағы өзгерістерді бақылап, зерттеу жүргізу арқылы түрлі ғылыми ұғымдарды игереді. Бұл әдіс балалардың зейінін арттырып, зерттеушілік дағдыларды қалыптастыруға көмектеседі.

2.4. Жобалық жұмыстар

Жобалық жұмыстар балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытудың бір тиімді әдісі болып табылады. Балалар бір тақырып аясында зерттеу жүргізіп, нәтижелерін топпен талқылап, ұсыныстар жасап, жобаларын қорғайды.

Бұл әдіс ұжымдық жұмыс дағдыларын да дамытады.

3. Зерттеу іс-әрекетіне арналған орта мен ресурстар

Зерттеу іс-әрекетінің тиімді болуы үшін балабақшада қажетті орта мен ресурстарды ұйымдастыру өте маңызды. Мектепке дейінгі білім беру мекемелері эксперименттер мен зерттеу жүргізу үшін әртүрлі құрал-жабдықтар мен материалдармен қамтамасыз етілуі керек. Сонымен қатар, балабақшада балаларға арналған ғылыми әдебиеттер, табиғатқа қатысты суреттер мен макеттер, зерттеу құралдары болуы қажет.

Мысалы:

- Табиғат бұрыштарын ұйымдастыру (өсімдіктер, жануарлар, құстар).
- Ғылыми құралдар (лупа, микроскоп, термометр, ауа райын бақылау құралдары).
- Әдебиет және ақпараттық ресурстар (карталар, энциклопедиялар, ғылыми кітаптар).

4. Тәрбиешінің рөлі

Балабақша тәрбиешісі балалардың зерттеу іс-әрекетін тиімді ұйымдастыру үшін олардың қызығушылығын оятып, зерттеушілік іс-әрекетке ынталандыруы керек. Тәрбиеші балаларға бағыт-бағдар беріп, олардың сұрақтарына жауап беріп, олардың зерттеу барысында қателесіп, тәжірибелерден қорытынды жасауларына көмектеседі. Тәрбиеші балалардың іс-әрекетінде қолдау көрсетіп, олардың жаңа білім алуға деген ынтасын арттыруы қажет.

Тәрбиешінің басты міндеті:

- Балалардың сұрақтарына жауап беру, жаңа ақпараттармен таныстыру.
- Оқу процесін қызықты әрі мазмұнды ету.
- Қорытынды жасау, талқылау және пікір алмасу арқылы баланың өздігінен жұмыс жасауына мүмкіндік беру.

5. Қорытынды

Балабақшада балалардың зерттеу іс-әрекетін дамыту олардың танымдық қабілеттерін арттырып, әлемді тереңірек түсінуге мүмкіндік береді. Бұл үрдіс балалардың шығармашылығын, сыни ойлауын, өз бетімен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастырады. Зерттеу іс-әрекеті балаларды қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарауға, табиғатты қорғауға және ғылымға деген қызығушылықты оятуға септігін тигізеді.

Жалпы, балабақшада зерттеу іс-әрекетін дамыту — бұл балалардың тұлғалық және интеллектуалдық дамуының негізгі аспектісі болып табылады, әрі олардың өмір бойы ізденушілік және шығармашылық қабілеттерінің негізін қалайды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Әбілқасым А. М. Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық процестерін қарым-қатынас арқылы дамытудың психологиялық маңыздылығы
2. Капенова А. А., Калипанова К. Т. ӘОЖ 372 Ізденушілік әрекет барысындағы баланың танымдық белсенділігін дамыту
3. Интернет желісі

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы**. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.